

REGISTERBLAD

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I JÖNKÖPINGS LÄN

NRO06020 KOMOSSE

Kommun: Jönköping (80)

Kartor: 6DNV, 6DNO, 7DSV, 7DSO

Läge: 6D 9e 24

Areal: 1 945 ha

Naturgeografisk region: 11 Sydsvenska höglandets och smålandsterrängens myrrika västsida

Kust/havsregion: -

Regionindelning för sjöar och vattendrag: -

Agrara kulturlandskapsregioner: -

Landskapsformer: 1 Slätt med relativ höjd lägre än 20 meter & 3 kullig terräng med relativ höjd 20-50 meter

Riksvärde

Våtmarkslandskap	Myrkomplex	Flora
	Myrkomplex	Fauna
	Sluttande mosse	
	Excentrisk mosse	
	Topogent kärr	

Värdeomdöme: Komosse utgör ett av Sydsveriges största myrkomplex och är kanske det mest variationsrika. Topografin är växlande med bl.a. markerade högmossar. Komosse innehåller de flesta typerna av myrmarker och är en av Europas värdefullaste våtmarker. De värdefullaste delarna för länet är utpekade som myrkomplex, sluttande mosse, excentrisk mosse och topogent kärr. Komosse är en av de mest undersökta mossarna i landet och är referensområde inom IDH. (Internationella hydrologiska dekadern).

Myrkomplexet ligger på vattendelaren mellan Nissan och Ätråns dalgångar och genomdras av flera bäckar med många intressanta erosionsfenomen. De många drågen och bäckarna ökar också variationen vad gäller växtlighet. Botaniskt intressant är myrkomplexets blandning av östliga, västliga, nordliga och sydliga arter. Fågellivet är rikt med bl. a. stor förekomst av ljungpipare.

Huvudkriterier: A, B, C, D

Förutsättningar för bevarande: Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar, i kantzoner och vid vattendrag bör ej utföras.

Säkerställande och internationell status: Delar av området Komosse är avsatt som naturreservat 1982. Natura 2000-område -pSCI och SPA.

Områdets huvuddrag: Komosse ligger på gränsen mellan Jönköpings- och Västra Götalands län, 25 kilometer västsydväst om Jönköping. Mossen delas i en sydlig och en nordlig del av vägen mellan Mulseryd och Köttkulla.

Komosse ligger på en höjdplatå mellan Nissans och Hjälhmåns dalgångar. Berggrunden utgörs mestadels av gnejs. Landskapet är ett småkuperat moränlandskap.

Komosse har en i jämförelse med övriga högmossar (ex Dumme mosse och Store mosse Nationalpark) mer växlande topografi. Höjdskillnaden mellan mossens högsta punkt (348 m.ö.h.) och lägsta är ca 30 meter.

Komosse är egentligen flera mossar som hydrologiskt sett är skilda från varandra. Mossen kan delas upp i nio olika delar, skilda från varandra genom kärrstråk, moränholmar och försumpade skogar. Den största sammanhängande mosseytan är Slättmossen i nordväst. Slättmossen är så gott som trädlös och ger ett mycket ödsligt intryck. Den är excentriskt välvd och mosseytan är ett vidsträckt system av höljor. Mellan höljorna finns en mosaik av vitmossevallar och på tuvorna växer ljung och lavar. I Slättmossen finns slukhål och andra erosionsformer. Mossen tillväxer inte längre och utgör ett s k erosionskomplex.

Slättmossen övergår öster och norrut i kantskog och nedan denna finns laggkärr av fattigtyp. Här och där är laggkärrer tätbevuxet med glasbjörk. Bortom laggkärrer ligger en fuktig blandskogsmosaik i en labyrint av kärrstråk. Övergången från mosse till sumpskog är ofta otydlig.

Strax söder om Slättmossen ligger ett gölområde som utgör resterna av en igenvuxen sjö. Gölområdet dräneras under mossen norrut. Gölområdet består av ett 40-tal öppna vattenytor, vilka omges av flytvitmossa, dystarr och kallgräs. Väster om Slättmossen ligger en liten sjö med ytan nedsänkt tio meter i mossen. Mossen sluttar brant ner mot sjön vid stranden.

Komosse domineras söder om Mulseryd-Köttkullavägen av två stora högmossar. Här finns gölområden, höljesystem och dråg.

I myrkomplexets sydligaste delar ligger ett större system av tuvor och höljor i ett stilleståndskomplex.

Även söder om vägen finns flera dräneringsstråk. Bäckarna har ofta eroderat sig djupt ner i mossen.

Trehörningen i väster och Elsabosjön i öster är området största sjöytor. Sjöarna ligger strax söder om vägen. Mosseytorna sluttar brant ned mot sjöytorna. Vid Trehörningen finns i söder ett erosionshak utbildat.

Komosse har en mängd olika vegetationstyper. Flera nordliga växtarter som t ex ullsäv och myggblomster finns. Det finns också en östvästlig blandning i floran. Fågellivet är rikt med bl.a. ljungpipare, smålom, småspov och trana.

Anmärkningar:

Området ingår även i Tranemo och Ulricehamns kommuner i Västra Götalands län. (3800 ha av komplexet ligger i Västra Götalands län.)

Reservatsbildningen pågår av området södra del.

Föreslaget som Ramsarområde.

Ingår i myrskyddsplan för Sverige.

VMI ID:06D8F06, 06D9F01,02,03, 07D0F06

Referenser:

Andersson L, 1976: Komosse norra delen, Jönköpings kommun. Översiktlig naturinventering. Länsstyrelsen i Jönköpings län, naturvårdsenheten.

Franzen L, 1985: Komosse, strövtåg i tidlöst landskap. SNF.

Johansson S, 1977: Komosse södra delen, Jönköpings kommun. Länsstyrelsen i Jönköpings län, naturvårdsenheten.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1996: Våtmarker i Jönköpings kommun. Meddelande 18/96.

Naturvårdsverket, 1983: Våtmarksinventering i sydvästra Sverige. Katalog över samtliga objekt, norra delen. Rapport 1681.

Naturvårdsverket, 1994: Myrskyddsplan för Sverige.